

Stefan Hertmans

Antigone in Molenbeek

2022

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

De slinger van de wereld is het hart van Antigone.

– Marguerite Yourcenar

Boven de daken van Oud-Molenbeek glijdt een
zwerm ganzen.

Lichte wolken, een geur van regen in de ochtend,
plots dat bleke strijklicht, een gevoel van vage hoop
tussen de lage wolken, bedrieglijk en verleidelijk
omdat de straten ontwaken.

De jonge fruithandelaar heeft zijn waren uitgesteld.
In de oude cafés aan kleine klamme tafels
worden de ogen, de monden en de handen
geleidelijk en tastend wakker.
De oude meubelventer is verhuisd.
Een spaanderplaat verheelt
afwezigheid met blauwe graffiti.
Zijn dochter

ging het huis uit toen haar broer
niet meer teruggekomen was.
Zijn mobieltje...
Dat heeft ze nog.
Ze belt soms naar een mens
die niet meer bestaat.
Stilte aan de andere kant.
Of wordt het nummer nog steeds afgeluisterd?
Ergens in een smal en veel te warm kantoor?
Waar is haar vader heen?

Het is te vroeg voor trekkende ganzen.
De warme winter heeft hun innerlijke klok van
streek gebracht.
Wind wervelt plastic in de straten op; kleine
engelen, doorschijnend en vervuild.
De enorme flatscreen in de durumbar licht op;
verschijnen

komt eerst nog zonder beeld, dan is er plots een
wereld.

Het explodeert en daalt als suiker over de eerste
thee en koffie.

Een meisje fietsend door de straat op weg naar haar
schoolklasje, daar achter de oude, weidse bocht.

Verbeelding fluit haar na, ze rijdt langs
auto's met parkeerbonnen en glinsterende
rommel die uit een open koffer steekt.

De kledinghandelaar hangt rijen bloesjes naast rijen
sjaals.

De dochter van de meubelventer heeft geen
haast,

maar toch lijkt ze te razen door de stille straat.

Een reporter vraagt haar in het Engels
waarom ze niet over haar broer wil praten.

Hij duwt een microfoon tegen haar gezicht.

De camera zoomt in,
ze knijpt de ogen dicht,
schudt met het hoofd, maakt
een afwijzend gebaar.

Ze springt van het voetpad,
steekt de straat over.
Uit een auto schalt muziek.
Soera 5:32 in een glitterversie met bonkende
synthesizer.

Daar is het kantoor van politie.
Ze weet: ik word verwacht.
Dat heeft ze aangevraagd, weken geleden al,
maar nu het te laat is, voor wat dan ook,
waarom wil ze dan toch terug
waar ze nog recht op heeft?

Ze kent de wijkagent, ze weet dat hij doorgaat voor
een goede vent die eigenlijk het beste voor hen wil.
Alleen: hij kijkt zo vreselijk scheel uit die
lichtgrijze ogen van hem, boven die geelgrijze
snor,

dat ze zich nooit kan concentreren of niet ziet
wat hij wel ziet. Of net niet.

Zelf studeert Nouria rechten in Brussel;
ze is trots op haar Belgisch paspoort.
Voor vandaag heeft ze zich
een beetje opgemaakt;
de agent van politie ziet dat graag.

De deur staat tegen, het is twee treden op, en in
de gang zitten alweer die zorgelijke gezichten
boven rompen die zo weinig mogelijk bewegen.
‘Als je niet beweegt, dan ziet de dood je niet.’
De blikken volgen haar terwijl ze naar de deur
daar
rechts achter in de gang op weg is naar een put
in haar geheugen.

Dag Nouria.

Dag meneer Agent.

Ga zitten Nouria.

Dank u meneer Agent.

Hoe is het, Nouria? En met uw vader?

Dank u meneer Agent. Goed meneer Agent.

Maar met mijn vader niet zo best meneer.

Ik heb geen nieuws van hem.

Hij is vertrokken naar waar het is,

meneer, daar waar het is begonnen meneer.

De radio staat op.

De eindeloze doden in het zand,

het trillen van vernielde steden,

grondvesten, stof en bloed,

gillende sirenes.

De beursberichten.

En dan de voetbaluitslagen van triomferend Zulte

Waregem

met een verslagje van onze gillende reporter ter

plaatse.

Gejuich alom, dan komt nog wat reclame,

een modderscheut geluid.

De radio gaat uit.

Dood water zingt in oude loden buizen.

Meneer Crénom, wijkagent, bladert in bladeren.

Stapelt een stapeltje op een stapel bij een stapel.

Vouwt de handen en kijkt Nouria aan.

Ziet de jonge vrouw, handenwringend en bang,
hem aanstaren in angstige verwachting.

Meneer Agent, weet u al iets meer?

De blik boven de stapels is niet onvriendelijk.

Wel kijk, *regardez, chère Nouria*, de zaak is deze.

We weten nog altijd niet zeker waar uw broer...

Enfin, waar de resten van uw broer... enfin ik
bedoel:

we weten nog altijd niet of het materiaal
nog wel wordt vrijgegeven.

Het materiáál... Meneer?!

Maar meneer, dat duurt nu al weken dat ik...

Rustig Nouria, rustig, laat me even *ahem*, uitspreken.

Kuch. Rokershoest. Een slok koffie.

Een scherpe adamsappel in een oude keel.

Wilt u water, Nouria?

Nee meneer, zeg me, waar is die... waar is mijn broer?

Kuch wordt piep en piep wordt hoestbuitje.

Pardon. Excuseert mij. *Ahem*.

Waar... O ja. Bon. Hm.

Kijk, er is een probleem met het dossier voor de repatriëring van – van het materiaal.

Maar... maar hij, ik bedoel, *het*, het is toch al terug in het land? Al anderhalve maand?

Waar ligt mijn... broer?

Waarom mag ik zijn, hoe heet het, zijn stoffige resten niet zien...?

U bedoelt zijn stoffelijke resten, Nouria, hènè,
dat is niet hetzelfde hèn. Zijn stoffige resten, haha.
Dat zou wel eens kunnen, mevrouwtje, hèn. Onder
het woestijnstof. Dat zal wel zijn opgewaaid,
ge kunt u dat voorstellen.
Met zo'n knal.
Enfin, *somme toute*, ik bedoel, excuseer,
ik weet ook niet veel meer dan u.
Het is...

Maar waarom duurt het zo lang?
Waar wordt die... dat met mijn broer erin bewaard?
Waarom krijg ik dat adres niet van u?
Waarom kan ik niet wat iedereen kan:
mijn eigen dode broertje zien?

Rustig Nouriaatje, rustig meisje.
Het komt wel in orde.
Enfin, bon, ik weet niet,
misschien komt het helemaal niet in orde.
Misschien is de orde zoek.
Er is... een probleempje met uw broer,

zoals ge wel weet uit alle gazetten
en van op den televisie, tiens.
Ge weet toch dat uw broer een soort
staatsvijand is, enfin excuseert, was, Nouria?
Ge weet toch dat hij niet alleen de rechtstaat,
maar ook uw eigen gemeenschap heeft verraden?
Wie gaat ge overtuigen om hem... hier ergens
op het kerkhof van Oud-Molenbeek te begraven,
met een limousine en de pastoor misschien, tiens?

Maar dat wil ik ook niet, meneer Politie.
Ik wil hem elders laten, hij moet nu rusten,
ook in mijn hoofd, ik moet hem plaats geven
omdat hij elke dag komt spoken,
weet u, een spokende ziel die niet kan rusten.

Nouria barst even in huilen uit.
Herneemt zich. Recht de rug.

Kijk meisje, zegt agent Crénom,
we doen ons best nietwaar?
Het dossier zit geblokkeerd,

ik weet heus wel waar.

En gij kunt daar niets aan veranderen.

*(Agent Crénom tikt met de achterkant van zijn potlood
op een gesloten dossier)*

Geef me het adres van die dienst alstublieft?

Nee Nouria, dat zal niet gaan.

Allons zeg, viens.

Maar meneer Agent, alstublieft, ik mag toch wel
mijn eigenste broer begraven, toch, meneer?

Luistert Nouria. Uw broer is er niet meer.

Meer nog: er is geen spaander, wat zeg ik,
geen spier en geen vezel meer van heel.

Er is alleen een dossier, en dat zal vanzelf
wel begraven raken, *tu comprends?*

Meneer Crénom, ik smeeek u.

Ik wil de stoffige... de stoffelijke resten
van mijn broer begraven, dat is alles.

Ligt dat ergens... in een... waar...
Zit die zak in een frigo ergens, meneer?
Wordt dat dan ingevroren,
als dat moet... wachten?
Of ligt mijn broer bovengronds ergens
te rotten, zodat kraaien en wormen zijn
resten kunnen vreten als
iedereen hem vergeten is?

Enfin Nouria, wat zegt gij nu.
Dat is hier geen theater hé.
Ik weet dat ook niet.
Doe niet zo... sentimenteel.
Hier, pakt een zakdoek, ik kan niet
tegen schreiende meiskes.
Zeker niet als ze zo schoon zijn gelijk gij.
(*Nouria snuit luidruchtig haar neus*)

Allez, Nouriaatje, wat is dat nu...
Het is genoeg, *allez donc, viens zeg*.
En hou ermee op: uw broer is een verrader,
een vijand van een verdraagzame samenleving,

van alles waar gij uw eigen leven aan te danken
hebt,
een jongen van de terreur en het ongerichte geweld.
Ge moet niet zo zitten janken,
dat stuk uitschot heeft uw verdriet niet eens
verdiend.

Hij was altijd zo vriendelijk voor mij, meneer,
het is toch mijn broer? Kunt gij nu niet voorstellen
dat uw broer... of uw zus...

Hola, hola, dat gaat hier niet zomaar hè.
Mijn broer? MIJN broer, *den Officier de Police*?
Gaat ge nu al op mijn gemoed proberen in te
werken met uw gesnotter en misbaar?
Ik zeg het u toch: dat dossier zit zo vast als
een geblokkeerde kalasjnikov.
Wie denkt ge te overtuigen?
Wilt ge een staatsbegrafenis misschien?
Moeten we dergelijk uitschot nog met een fanfare
ten grave dragen en een bloemkeetje op zijn graf
gaan leggen?

Zijt gij uw verstand verloren?
Hebt gij geen oog meer voor de realiteit?
Geen respect voor de gevoelens van de mensen?
Zelfs hier in uw eigen wijk, uwe *quartier de*
Molenbeek,
uw verwanten en familie?

Maar ik heb verder geen familie meer hier,
meneer Politie, ik heb alleen die... zak... die
body...
Ik wil iets van mijn broer begraven...
Wat dan ook, hoe dan ook
Mijn vader is hier weggetrokken sinds ons huis...
Ge weet wel, we huurden hier nogal goedkoop
van de burgemeester... enfin,
ik bedoel.

Lange stilte.
Het dood water in de oude buizen
gorgelt stilletjes als in een droom.
Buiten op de gang wordt op een deur geklopt.
Een mannenstem verheft zich

tegen een vrouwenstem.

Talen en kreten.

Een motor raast door de straat voorbij.

Fijn zilveren stof kringelt onder de neonlamp,

het maakt wenkbrauwen en wimpers

grijs en vaal.

Ik smeeek u meneer Politie, geef mij het adres.

Maar Nouria, er is helemaal geen adres waar
gij wat dan ook kunt vinden.

Weet ik veel waar die flarden van uw broer
momenteel zijn. Het is genoeg, ik zal u wel
op de hoogte brengen wanneer ik iets weet.

Meneer, nee, meneer, geef mij adres!

Ik zal betalen... ik heb nog geld van

meubelverkoop,

ik wil veel geld aan u...

Nu is het verdomd genoeg, Nouria, maakt dat ge
wegkomt, ik heb genoeg van uw gedoe en uw
vertoon.

Meneer... Nee, nee, meneer, zeg mij,
ik wil alleen maar hem begraven...

Kom volgende week eens terug, Nouriaatje,
we zullen zien wat we zullen zien,
en als we dat niet zien, dan zien we wel weer.
Allez, circulez, gaat nu naar huis,
ge moet niet treuren over een mens die anderen
in de dood meesleurt, en die gij dan zo
zorgzaam wilt...

Ge zijt te goed, Nouria,
past goed op uzelf,
nietwaar?
En doet de groeten aan uwe papaa –
Monsieur votre père –
als ge hem nog eens ziet.

Ondine, komt Gij ne keer madam?
Wilt ge Nouria naar de uitgang begeleiden?

Nee meneer, nee... ik wil niet naar...
Ik wil mijn broer alleen maar...

Op de gang is tumult te horen.
Een deur zwaait open.
Een man begint te schelden.
De agent bewaart zijn kalmte.
Er waaien geuren van motorolie en leder
door de gang, een vrouw met tassen
zit prevelend te wachten.
De agenten kijken rustig
en bereid tot luisteren.
Maar wet is wet.
